2. Artikel 10, lid 1, van verordening nr. 3 moet aldus worden uitgelegd, dat het verzekeringsorgaan van de bevoegde Lid-Staat het territorialiteitsbeginsel niet mag toepassen op uitkeringen bij invaliditeit.

In zaak 92/81,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het Belgische Hof van Cassatie (Derde kamer), in het aldaar aanhangig geding tussen

ANTONIA CAMERA, ECHTGENOTE CARACCIOLO, wonende te Arasi (Reggio Calabria, Italië, via San Nicola 22, eiseres tot cassatie,

en

1. RIJKSINSTITUUT VOOR ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING, gevestigd te Brussel, Tervurenlaan 211, verweerder in cassatie,

2. UNION NATIONALE DES MUTUALITÉS SOCIALISTES, gevestigd te Brussel, Sint-Jansstraat 32-38, verweerster in cassatie,

om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van verordening nr. 3 van de Raad van 25 september 1958 inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers, en van verordening nr. 4 van de Raad van 3 december 1958 strekkende tot uitvoering en aanvulling van de bepalingen van verordening nr. 3,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede kamer),

samengesteld als volgt: O. Due, kamerpresident, A. Chloros en F. Grévisse, rechters,

advocaat-generaal: P. VerLoren van Themaat
griffier: J. A. Pompe, adjunct-griffier

het navolgende

ARREST

De feiten

De feiten, het procesverloop en de krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG ingediende schriftelijke opmerkingen kunnen worden samengevat als volgt:

I — De feiten en het procesverloop

A. Camera was in 1964 en 1965 werkzaam in België. Op 12 juli 1965 werd zij ongeschikt verklaard om haar werk voort te zetten, en kreeg zij recht op uitkeringen wegens primaire arbeidsongeschiktheid.

Op haar verzoek verleende de adviserend geneesheer van haar verzekeringsorgaan haar toestemming om van 15 november 1965 tot 14 december 1965 in Italië te verblijven.

Vervolgens werd zij door haar verzekeringsorgaan opgeroepen voor een medisch onderzoek op 30 december 1965. Zij is echter niet verschenen en zij deelde dit orgaan mee dat zij op 5 januari 1966 genezen was verklaard door het Italiaanse verzekeringsorgaan Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (hierna: INPS), bevoegd krachtens de Belgisch-Italiaanse administratieve regeling van 1950. Tegelijk vroeg betrokkene bij het Belgische verzekeringsorgaan het formulier F 37 aan, teneinde krachtens artikel 22, lid 3, van verordening nr. 4 in Italië recht te hebben op geneeskundige verstrekkingen. Sindsdien ontving zij geen uitkeringen meer.

Camera betwistte toen de geldigheid van de betekening van het besluit de betrokken uitkeringen te staken, en voerde aan dat in de betekening in elk geval niet werd gewezen op de beroepswegen die haar openstonden. Zij stelde ook, dat zij niet in staat was om opnieuw aan het werk te gaan.

Op 31 januari 1966 diende zij bij het INPS een aanvraag in om invaliditeitspensioen, die overeenkomstig de verordeningen nrs. 3 en 4 werd doorgezonden aan het Belgische Rijksinstituut voor ziekte-en invaliditeitsverzekering (hierna: RIZIV).

Later werd Camera door de Geneeskundige raad voor invaliditeit (GRI) arbeidsongeschikt bevonden in de zin van de Belgische wetgeving (artikel 56, paragraaf 1, van de wet van 9 augustus 1963).

Toch werd Camera's aanvraag voor een invaliditeitspensioen van 31 januari 1966 door het RIZIV bij besluit van 12 mei 1969 afgewezen, omdat zij als Belgisch verzekerde haar recht op uitkeringen krachtens de ziekteverzekering niet had geldend gemaakt of uitgeput.

Camera's beroep bij de Arbeidsrechtbank te Brussel, strekkende tot herroeping van het hierboven bedoelde besluit van het RIZIV alsmede tot toekenning van een invaliditeitspensioen in het kader van de

communautaire regeling, werd op 7 mei 1976 verworpen. Bij arrest van het Arbeidshof te Brussel van 24 november 1977 werd eveneens haar hoger beroep verworpen.

Het Arbeidshof besliste dat Camera, die per 6 januari 1966 van de ziekte- en invaliditeitsverzekering was uitgesloten, niet meer verkeerde in één der situaties bedoeld in de administratieve regeling van 20 oktober 1950. De bepalingen hiervan, die met name de modaliteiten van de opgave van de arbeidsongeschiktheid betreffen, zijn krachtens artikel 6, leden 1 en 2, van verordening nr. 4 van kracht gebleven tussen Italië en België. Bijgevolg bleef Camera uitsluitend onderworpen aan de Belgische wetgeving, luidens welke de belanghebbende gehouden is een eventuele nieuwe arbeidsongeschiktheid mee te delen aan de adviserend geneesheer van zijn Belgisch verzekeringsorgaan. Door haar aanvraag in te dienen bij het Italiaanse orgaan, had zij zich echter niet gehouden aan de procedure van de Belgische wetgeving. Bovendien oordeelde het Arbeidshof dat in elk geval artikel 70, paragraaf 1, van de wet van 9 augustus 1963, dat het territorialiteitsbeginsel invoert, zich verzet tegen de toekenning van prestaties van de ziekteverzekering

„als de rechthebbende zich niet werkelijk op Belgisch grondgebied bevindt op het tijdstip dat hij om prestaties verzoekt of als de geneeskundige verstrekkingen buitenlands zijn verstrekt."

Na voorziening heeft het Hof van Cassatie, alvorens zich uit te spreken over de twee voorgedragen middelen ten principale, namelijk dat (i) artikel 10, lid 1, van verordening nr. 3 zich zou verzetten tegen de toepassing van het territorialiteitsbeginsel en (ii) dat artikel 83 van verordening nr. 4 de Belgisch-Italiaanse administratieve regeling niet-toepasselijk zou hebben gemaakt, het Hof de volgende drie vragen gesteld:

„1. Wanneer een werknemer in een Lid-Staat van de Europese Gemeenschap in het genot is gesteld van de uitkeringen krachtens de ziekte- en invaliditeitsverzekering en hij verlof heeft bekomen in een andere Lid-Staat verblijf te houden ten einde zich aldaar te doen verzorgen doch na ommekomst van de vastgestelde termijn in die andere Lid-Staat is gebleven, en wel onder voorwaarden welke — getoetst aan de wettelijke regeling van de staat van oorsprong en aan een administratieve regeling, tussen de twee staten getroffen, zoals die krachtens de verordeningen (EEG) nrs. 3 en 4 inzake sociale zekerheid van migrerende werknemers van toepassing is gebleven — onregelmatig zijn, moet dan artikel 83 van genoemde verordening nr. 4 in die zin worden uitgelegd, dat in die bepaling niet slechts de datum wordt vastgesteld waarop een opgave of een beroepschrift geacht wordt bij de bevoegde autoriteit, het bevoegde orgaan of de bevoegde instelling ter kennisneming te zijn ingediend doch daarin ook wordt bepaald of een verzoek als regulier is te beschouwen, wanneer het gericht is tot een autoriteit, orgaan of instelling van een andere Lid-Staat dan die welks autoriteit, orgaan of instelling tot kennisneming ervan bevoegd is?

2. Zo ja, moet genoemde bepaling dan in die zin worden uitgelegd dat als geldig is te beschouwen een verzoek, ingediend als hiervoor omschreven, wanneer volgens de bewoordingen

van de wettelijke regeling van de staat welks autoriteit bevoegd is, de eiser irregulier in de andere staat verblijf hield?

3. Leidt in datzelfde geval artikel 10, lid 1, van verordening nr. 3 inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers ertoe dat het verzekeringsorgaan van de staat van oorsprong het beginsel van de territorialiteit der uitkeringen, zoals voorzien in de nationale wettelijke regeling, in casu de Belgische wet van 9 augustus 1963, en haar artikel 70, lid 1, geen toepassing kan doen vinden?

De verwijzingsbeschikking van 6 april 1981 is op 16 april 1981 ter griffie van het Hof ingeschreven.

Krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG zijn op 29 juni 1981 schriftelijke opmerkingen ingediend door A. Camera, eiseres tot cassatie, vertegenwoordigd door A. Bayart, advocaat bij het Belgische Hof van Cassatie; op 3 juli 1981 door het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, vertegenwoordigd door A. Houtekier, eveneens advocaat bij het Hof van Cassatie; en op 24 juni 1981 door de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door J. Amphoux, als gemachtigde, en G. Vandersanden, advocaat te Brussel.

Bij beschikking van het Hof van 26 oktober 1981 is de zaak naar de Tweede kamer verwezen.

Het Hof (Tweede kamer) heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

II — Schriftelijke opmerkingen, ingediend krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG

1. *A. Camera,* eiseres in het hoofdgeding, stelt dat, naar de letter van artikel 83 van verordening nr. 4 en overeenkomstig 's Hofs arrest van 9 maart 1976 (zaak 108/75, Balsamo, Jurispr. 1976, blz. 375), de eerste vraag bevestigend moet worden beantwoord.

Wat betreft de tweede vraag voert eiseres aan, dat artikel 83 van verordening nr. 4 geen enkele uitzondering bevat voor het geval de belanghebbende op onregelmatige wijze zou verblijven in een andere Lid-Staat dan die welks autoriteit bevoegd is. Wanneer de onregelmatige afwezigheid van de belanghebbende geen frauduleuze bedoelingen heeft en slechts het gevolg is van het feit dat hij, zoals in casu, gewoon niet alle toepasselijke bepalingen kent, is het dan ook niet in overeenstemming met de geest van de gemeenschapsregeling inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers de belanghebbende het genot van artikel 83 van die verordening te ontnemen.

Ook voor de derde vraag stelt zij een bevestigend antwoord voor, op basis van analoge overwegingen als door haar zijn ontwikkeld in het kader van het antwoord op de tweede vraag.

2. Het *Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV),* verweerder in het hoofdgeding, ontleedt in zijn schriftelijke opmerkingen artikel 83 van verordening nr. 4 en artikel 10, lid 1, van verordening nr. 3.

Het RIZIV stelt dat artikel 83 niet de regelmatigheid van de aanvraag betreft, doch slechts de datum die moet worden

beschouwd als de datum waarop de aanvragen zijn ingediend. Mitsdien moet de eerste vraag ontkennend worden beantwoord.

Bovendien houdt het RIZIV staande dat Camera, vanwege de onregelmatige wijze waarop zij haar woonplaats naar Italië heeft overgebracht, niet meer in één van de in de gemeenschapsregeling voorziene situaties verkeert. Het merkt op, dat Camera, na door het Italiaanse INPS geschikt te zijn bevonden, niet opnieuw aan het werk is gegaan, waardoor zij haar hoedanigheid van Belgisch verzekerde had verloren, doch anderzijds niet de hoedanigheid van verzekerde onder het Italiaanse stelsel had verkregen. Het voegt eraan toe dat zij ook op geen enkel ogenblik haar ziekenfonds heeft ingelicht over een eventuele nieuwe arbeidsongeschiktheid. Daaruit volgt naar de mening van het RIZIV, dat de strekking die eiseres aan artikel 83 van verordening nr. 4 wil doen toekennen, indruist tegen de andere bepalingen van de gemeenschapsregeling.

Inzake de strekking van artikel 10, lid 1, van verordening nr. 3 betoogt het RIZIV dat dit artikel niet geldt voor het gebied van de invaliditeitsverzekering. Het woord „pensioenen" is niet toepasselijk op de uitkeringen van de ziekteverzekering. Op 12 juli 1965 arbeidsongeschikt geworden, kan Camera geen aanspraak maken op uitkeringen van de Belgische invaliditeitsverzekering. In januari 1966 ontving zij uitkeringen wegens primaire arbeidsongeschiktheid, en, volgens het RIZIV, had zij die uitkeringen opnieuw moeten aanvragen bij een eventuele tweede arbeidsongeschiktheid na het besluit dat de ongeschiktheid beëindigde. Het RIZIV stelt dus voor, de derde vraag ontkennend te beantwoorden.

3. In haar inleidende opmerkingen concludeert de *Commissie* dat het verblijf van Camera in Italië onregelmatig was, in die zin dat zij er verbleef zonder toestemming van haar Belgisch verzekeringsorgaan. Volgens de Commissie is de vraag dus eigenlijk of een verzoek om recht op uitkeringen bij ziekte, of een beroep tegen een besluit waarbij dat recht wordt geweigerd, in de onderhavige omstandigheden ontvankelijk is.

Inzake de uitlegging van artikel 83 van verordening nr. 4 betoogt de Commissie dat die regel is bedoeld om de indiening van de aanvragen door migrerende werknemers administratief gemakkelijker te maken. Het enige rechtsgevolg kan zijn, de vaststelling van de regelmatigheid van aanvragen of beroepschriften, in die zin dat indiening via het orgaan van een andere Lid-Staat gelijkstaat met indiening bij het bevoegde orgaan.

Volgens de Commissie moet voor het antwoord op de eerste twee vragen artikel 19, leden 2 en 3, van verordening nr. 3, worden uitgelegd omdat de Belgisch-Italiaanse administratieve regeling, die aan de eerste twee vragen ten grondslag ligt, vermeld wordt in bijlage 6 bij verordening nr. 4 en dus uitsluitend in de plaats komt van de toepassingsmodaliteiten van artikel 19 van die verordening.

De Commissie betoogt dat artikel 19, lid 2, het behoud van het recht op verstrekkingen of uitkeringen afhankelijk stelt van de toestemming van het bevoegde orgaan. Zij ontleent door analogie een argument aan 's Hofs arrest van 16 maart 1978 (zaak 117/77, Pierik, Jurispr. 1978, blz. 825) en concludeert dat de bevoegdheid van het bevoegde orgaan om de toestemming te weigeren, wordt beperkt door het doel zelf van de gemeenschapsregeling, namelijk de werknemer de mogelijkheid te bieden in elke Lid-Staat een voor zijn toestand passende behandeling te ondergaan.

Volgens de Commissie heeft dit tot gevolg dat, voor zover op de arbeidsongeschiktheid van de rechthebbende controle kan worden uitgeoefend dank zij communautair of bilateraal vastgestelde bepalingen, het vereiste van toestemming niet meer gerechtvaardigd is, daar het indruist tegen het beginsel van artikel 51, sub b, EEG-Verdrag. Een uitlegging van artikel 19, lid 2, van verordening nr. 3 in die zin, dat het voor het behoud van het recht op uitkeringen toestemming van het bevoegde orgaan vereist, zou een bedreiging vormen voor de fundamentele doelstelling van het Verdrag in het stelsel van sociale zekerheid, namelijk het scheppen van de gunstigste voorwaarden om de vrijheid van verkeer en van tewerkstelling van de communautaire werknemers te realiseren.

In verband met de derde vraag, betreffende de uitlegging van artikel 10, lid 1, van verordening nr. 3, is de Commissie van oordeel dat dit artikel in casu niet toepasselijk is, daar het uitsluitend doelt op pensioenen of renten en uitkeringen bij overlijden, terwijl in casu het probleem van het recht op uitkeringen bij ziekte aan de orde is.

Ten overvloede overweegt de Commissie dat bedoeld artikel de betrokkenen wil beschermen tegen de nadelen die voortvloeien uit de overbrenging van hun woonplaats van één Lid-Staat naar een andere. Wanneer dus de nationale wetgeving de toekenning van het recht afhankelijk stelt van een voorwaarde inzake de woonplaats, kan het feit dat de betrokkene woont op het grondgebied van een andere Lid-Staat dus geen wijziging, intrekking of schorsing van een voordeel rechtvaardigen.

De Commissie concludeert dus als volgt:

„Het antwoord op de vragen van het Hof van Cassatie beperkt zich in werkelijkheid tot de uitlegging van artikel 19, leden 2 en 6, van verordening nr. 3. Die bepalingen verzekeren het behoud van het recht op uitkeringen bij ziekte aan de werknemers die zich bevinden op het grondgebied van een andere Lid-Staat dan de bevoegde Staat, voor zover aan de andere voorwaarden dan die betreffende de aanwezigheid van de betrokkene op het grondgebied van deze laatste Lid-Staat is voldaan en hij zich aan de in dat geval voorziene controle onderwerpt.

Het feit dat de betrokkene zijn verblijf heeft verlengd na de door het bevoegde orgaan toegestane periode kan niet de geldigheid beïnvloeden van een verzoek om zijn arbeidsongeschiktheid te laten vaststellen, of van een beroep tot herziening van een besluit waarbij hij arbeidsgeschikt werd bevonden".

III — Mondelinge behandeling

Ter terechtzitting van 3 december 1981 zijn mondelinge opmerkingen gemaakt door het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, vertegenwoordigd door A. Houtekier, advocaat bij het Hof van Cassatie, en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door J. Amphoux als gemachtigde, en G. Vandersanden, advocaat te Brussel.

De advocaat-generaal heeft ter terechtzitting van 28 januari 1982 conclusie genomen.

In rechte

1 Bij beschikking van 6 april 1981, ingekomen ten Hove op 16 april 1981, heeft het Belgische Hof van Cassatie krachtens artikel 177 EEG-Verdrag drie prejudiciële vragen gesteld over de uitlegging van 's Raads verordeningen nr. 3 van 25 september 1958 inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers, en nr. 4 van 3 december 1958 strekkende tot uitvoering en aanvulling van de bepalingen van verordening nr. 3 (PB van 1958, blz. 561, resp. blz. 597). Deze vragen zijn gerezen in een beroep tot cassatie van een arrest van het Arbeidshof te Brussel, houdende bevestiging van het vonnis van de Arbeidsrechtbank te Brussel, waarbij Camera's vordering dat het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (hierna: RIZIV) haar een invaliditeitspensioen zou betalen, was verworpen.

2 Camera, eiseres tot cassatie, werd op 12 juli 1965 in België arbeidsongeschikt verklaard. De arts van haar verzekeringsorgaan, de Union Nationale des Mutualités Socialistes, stond haar op 9 november 1965 toe, gedurende een maand — van 15 november tot 14 december 1965 — in Italië te verblijven. Na het verstrijken van de geldigheidsduur van die machtiging keerde zij niet naar België terug, en verscheen zij evenmin op de medische keuring welke de arts van haar verzekeringsorgaan op 30 december 1965 had gelast. Op 5 januari 1966 werd zij gekeurd door het Italiaanse verzekeringsorgaan Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (hierna: INPS), bevoegd krachtens de Belgisch-Italiaanse administratieve regeling van 20 oktober 1950, en werd zij weer arbeidsgeschikt verklaard, onder gelijktijdige stopzetting van haar uitkering. Op 31 januari 1966 diende zij krachtens de verordeningen nrs. 3 en 4 via het INPS bij het RIZIV een aanvraag om invaliditeitspensioen in. Camera heeft echter geen beroep ingesteld tegen het besluit, haar uitkering te staken en heeft evenmin gesteld dat haar arbeidsongeschiktheid van blijvende aard was. Op 26 november 1966 werd zij in Italië invalide verklaard. De tot het RIZIV gerichte aanvraag om invaliditeitspensioen werd echter op 31 mei 1968 door dit orgaan afgewezen, op grond dat eiseres zonder voorafgaande toestemming van haar adviserend geneesheer in Italië verbleef. Op 12 mei 1969 werd dit besluit tot afwijzing bevestigd, ditmaal omdat eiseres, als Bel-

gisch verzekerde, haar recht op uitkeringen krachtens de ziekteverzekering niet had geldend gemaakt of uitgeput, zoals voorgeschreven door de Belgische wet van 9 augustus 1963.

3 Het vonnis van de Arbeidsrechtbank te Brussel waarbij de vordering van belanghebbende werd afgewezen, werd in hoger beroep bekrachtigd door het arrest van het Arbeidshof te Brussel, op grond dat verzoekster, na per 6 januari 1966 van de ziekte- en invaliditeitsverzekering te zijn uitgesloten, zich niet langer in een situatie bevond, waarvoor de krachtens artikel 6, leden 1 en 2, van verordening nr. 4 van toepassing gebleven Belgisch-Italiaanse administratieve regeling gold, die de modaliteiten van de opgave van de ongeschiktheid regelt. Volgens het Arbeidshof viel belanghebbende op het ogenblik waarop zij bij het INPS haar aanvraag om invaliditeitspensioen indiende, dan ook uitsluitend onder de Belgische wetgeving. Volgens de Belgische wet nu, aldus nog steeds het Arbeidshof, was haar aanvraag om invaliditeitspensioen niet regelmatig, daar zij haar Belgisch verzekeringsorgaan niet in kennis had gesteld van haar nieuwe ongeschiktheid, en had zij in elk geval geen recht op een uitkering wegens arbeidsongeschiktheid, zulks op grond van artikel 70, lid 1, van de betrokken Belgische wet, die ter zake van geneeskundige verstrekkingen het territorialiteitsbeginsel huldigt.

4 In haar cassatieberoep voerde Camera met name aan, dat haar bij het INPS ingediende aanvraag om invaliditeitspensioen — waarin tevens aangifte werd gedaan van haar arbeidsongeschiktheid — krachtens artikel 83 van verordening nr. 4, gelijk stond met een opgave bij de bevoegde Belgische autoriteit en dat daarenboven het territorialiteitsbeginsel niet meer van toepassing was omdat het indruiste tegen het bepaalde in artikel 10, lid 1, van verordening nr. 3.

5 Het Hof van Cassatie heeft ter oplossing van dit probleem het Hof de navolgende prejudiciële vragen gesteld:

„1. Wanneer een werknemer in een Lid-Staat van de Europese Gemeenschap in het genot is gesteld van de uitkeringen krachtens de ziekte- en invaliditeitsverzekering en hij verlof heeft bekomen in een andere Lid-Staat verblijf te houden ten einde zich aldaar te doen verzorgen doch na ommekomst van de vastgestelde termijn in die andere Lid-Staat is gebleven, en wel onder voorwaarden welke — getoetst aan de wettelijke regeling van de staat van oorsprong en aan een administratieve regeling, tus-

sen de twee staten getroffen, zoals die krachtens de verordeningen (EEG) nrs. 3 en 4 inzake sociale zekerheid van migrerende werknemers van toepassing is gebleven — onregelmatig zijn, moet dan artikel 83 van genoemde verordening nr. 4 in die zin worden uitgelegd, dat in die bepaling niet slechts de datum wordt vastgesteld waarop een opgave of een beroepschrift geacht wordt bij de bevoegde autoriteit, het bevoegde orgaan of de bevoegde instelling ter kennisneming zijn ingediend, doch daarin ook wordt bepaald of een verzoek als regulier is te beschouwen, wanneer het gericht is tot een autoriteit, orgaan of instelling van een andere Lid-Staat dan die welks autoriteit, orgaan of instelling tot kennisneming ervan bevoegd is?

2. Zo ja, moet genoemde bepaling dan in die zin worden uitgelegd dat als geldig is te beschouwen een verzoek, ingediend als hiervoor omschreven, wanneer volgens de bewoordingen van de wettelijke regelingen van de staat welks autoriteit bevoegd is, de eiser irregulier in de andere staat verblijf hield?

3. Leidt in datzelfde geval artikel 10, lid 1, van verordening nr. 3 inzake de sociale zekerheid van migrerende werknemers ertoe dat het verzekeringsorgaan van de staat van oorsprong het beginsel van de territorialiteit der uitkeringen, zoals voorzien in de nationale wettelijke regeling, in casu de Belgische wet van 9 augustus 1963, en haar artikel 70, lid 1, geen toepassing kan doen vinden?"

De eerste en de tweede vraag

6 De eerste vraag van het Hof van Cassatie betreft artikel 83 van verordening nr. 4, dat luidt als volgt: „De datum waarop bij een autoriteit, orgaan of instelling van een andere Lid-Staat aanvragen, opgaven of beroepschriften zijn ingediend, wordt beschouwd als de datum waarop deze zijn ingediend bij de autoriteit, het orgaan of de instelling, welke bevoegd is om hiervan kennis te nemen".

7 Reeds uit de bewoordingen van deze bepaling blijkt dat zij betrekking heeft op de indiening van de aanvragen van migrerende werknemers. Zij heeft ten doel het indienen van aanvragen door belanghebbenden administratief gemakkelijker te maken, zulks gelet op de complexiteit van de administratieve procedures in de verschillende Lid-Staten, en te voorkomen dat de belang-

hebbenden om redenen van louter formele aard hun rechten verliezen. Krachtens artikel 83 van verordening nr. 4 heeft dan ook de indiening van een aanvraag bij een autoriteit, orgaan of instelling van een andere Lid-Staat dan die welke gehouden is tot het verrichten van de uitkering, dezelfde rechtsgevolgen als een aanvraag die rechtstreeks bij de bevoegde autoriteit van laatstbedoelde Staat is ingediend.

8 Daarentegen mag aan dit artikel niet de strekking worden toegekend dat het, naast procedurevragen, tevens de terzake toepasselijke materiële voorschriften zou betreffen.

9 Bijgevolg moet worden geantwoord, dat artikel 83 van verordening nr. 4 aldus moet worden uitgelegd, dat de indiening van een aanvraag bij een autoriteit, orgaan of instelling van een andere Lid-Staat dan die welke gehouden is tot het verrichten van de uitkering, dezelfde rechtsgevolgen heeft als een aanvraag die rechtstreeks bij de bevoegde autoriteit van laatstgenoemde Staat is ingediend. Deze uitlegging is bovendien in overeenstemming met het stelsel van verordening nr. 4, die te dezen eenvoudig wil voorkomen dat migrerende werknemers wegens louter administratieve formaliteiten hun rechten verliezen. Daaruit volgt dat artikel 83 van verordening nr. 4 niet de terzake toepasselijke materiële voorschriften betreft.

10 De omstandigheid dat belanghebbende, volgens de wettelijke regeling van de Staat van de bevoegde autoriteit, irregulier verbleef in de Staat waar zij haar aanvraag indiende, doet niet af aan het zojuist gegeven antwoord.

De derde vraag

11 In de derde plaats vraagt de nationale rechter, of artikel 10, lid 1, van verordening nr. 3 zich ertegen verzet dat het orgaan van de bevoegde Staat, bij hetwelk de uitkering wordt aangevraagd, het territorialiteitsbeginsel toepast dat is neergelegd in de wettelijke regeling van die Staat, in casu, aldus de nationale rechter, in artikel 70, lid 1, van de Belgische wet van 9 augustus 1963. Deze bepaling luidt als volgt:

„Behoudens uitzonderingen waarin de Koning voorziet, worden de in deze wet bedoelde prestaties niet toegekend als de rechthebbende zich niet werkelijk op Belgisch grondgebied bevindt op het tijdstip dat hij om prestaties verzoekt of als de geneeskundige verstrekkingen buitenlands zijn verstrekt".

12 Artikel 10, lid 1, van verordening nr. 3 bepaalt: „De pensioenen of renten en de uitkeringen bij overlijden verkregen op grond van de wettelijke regelingen van een of meer van de Lid-Staten kunnen niet worden verminderd, gewijzigd, geschorst . . . op grond van het feit, dat de rechthebbende woonachtig is op het gebied van een andere Lid-Staat dan die op welks gebied het orgaan dat de uitkering verschuldigd is, zich bevindt".

13 Artikel 26, lid 1, van verordening nr. 3 verklaart deze bepaling van overeenkomstige toepassing op invaliditeitsuitkeringen.

14 In zijn rechtspraak, onder meer het arrest van 7 november 1973 (zaak 51/73, Smieja, Jurispr. 1973, blz. 1213) heeft het Hof reeds verklaard, dat artikel 10 ten doel heeft het vrije verkeer van werknemers te bevorderen door belanghebbenden te beschermen tegen de nadelen die uit verplaatsing van hun woonplaats van de ene Lid-Staat naar de andere kunnen voortvloeien. Dit beginsel brengt niet alleen mee, dat de belanghebbende, zelfs na zijn woonplaats in een andere Lid-Staat te hebben gevestigd, zijn op grond van de wettelijke regelingen van een of meer van de Lid-Staten verkregen recht op pensioenen, renten en uitkeringen behoudt, maar ook dat dit recht hem niet kan worden ontzegd om de enkele reden dat hij niet woonachtig is op het grondgebied van de Staat waar het orgaan dat de uitkering verschuldigd is, zich bevindt.

15 Hieraan kan nog worden toegevoegd, dat dit probleem, voor wat de uitkeringen of verstrekkingen van de ziekteverzekering betreft, wordt geregeld in artikel 19, lid 2, van verordening nr. 3. Dit artikel bepaalt dat een werknemer of een daarmee gelijkgestelde ingeval van overbrenging van zijn woonplaats van de ene Lid-Staat naar de andere zijn recht op uitkeringen of verstrekkingen van de ziekteverzekering behoudt; het vereist daarvoor echter uitdrukkelijk „de toestemming van het bevoegde orgaan dat naar behoren rekening houdt met de beweegredenen van die overbrenging". Er zij evenwel op ge-

wezen, dat deze bepaling enkel geldt voor uitkeringen of verstrekkingen van de ziekteverzekering en niet voor uitkeringen bij invaliditeit.

16 Uit het vorenoverwogene volgt, dat artikel 10, lid 1, van verordening nr. 3 aldus moet worden uitgelegd, dat het verzekeringsorgaan van de Staat van oorsprong het door de nationale rechterlijke instantie bedoelde territorialiteitsbeginsel niet mag toepassen op uitkeringen bij invaliditeit.

Kosten

17 De kosten door de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening harer opmerkingen bij het Hof gemaakt, kunnen niet voor vergoe-
18 ding in aanmerking komen. Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de nationale rechterlijke instantie over de kosten heeft te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Tweede kamer)

uitspraak doende op de door het Belgische Hof van Cassatie bij beschikking van 6 april 1981 gestelde vraag, verklaart voor recht:

1. **Artikel 83 van verordening nr. 4 van de Raad van 3 december 1958 moet aldus worden uitgelegd dat de indiening van een aanvraag bij een autoriteit, orgaan of instelling van een andere Lid-Staat dan die welke tot het verrichten van de uitkeringen is gehouden, dezelfde rechtsgevolgen heeft als een aanvraag die rechtstreeks bij de bevoegde autoriteit van laatstbedoelde Staat is ingediend.**

2. **De omstandigheid dat de belanghebbende volgens de wettelijke regeling van de bevoegde Staat irregulier verbleef in de Staat waar zij haar**

aanvraag heeft ingediend, doet er niet aan af, dat de indiening van deze aanvraag dezelfde rechtsgevolgen heeft als wanneer zij rechtstreeks bij de bevoegde autoriteit van de Staat van oorsprong was ingediend.

3. **Artikel 10, lid 1, van verordening nr. 3 van de Raad van 25 september 1958 moet aldus worden uitgelegd, dat het verzekeringsorgaan van de Staat van oorsprong het door de nationale rechterlijke instantie bedoelde territorialiteitsbeginsel niet mag toepassen op uitkeringen bij invaliditeit.**

Due Chloros Grévisse

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg op 10 juni 1982.

De griffier
voor deze

H. A. Rühl

hoofdadministrateur

De president van de Tweede kamer

O. Due

CONCLUSIE VAN DE ADVOCAAT-GENERAAL P. VERLOREN VAN THEMAAT VAN 28 JANUARI 1982

Mijnheer de President,
mijne heren Rechters,

1. Inleiding

Mevrouw Camera werd op 12 juli 1965 in België arbeidsongeschikt verklaard. Op 9 november van dat jaar werd haar door de arts van haar verzekeringsorgaan de Union Nationale des Mutualités Socialistes (UNMS) toegestaan gedurende de periode van 15 november tot 14 december in Italië te verblijven. Van dit verblijf keerde zij echter niet terug. Na aan een oproep tot medische keuring in België geen gevolg te hebben gegeven werd zij door het bevoegde Italiaanse verzekeringsorgaan gekeurd in het kader